

ОСНОВНІ ДЕФІНІЦІЇ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

У статті розглянуто сутність деонтологічної культури майбутніх фармацевтів, проаналізовано різні підходи до трактування поняття "деонтологія", "деонтологічна культура", "фармацевтична деонтологія". Визначено суть деонтологічної культури майбутніх фармацевтів. На підставі аналізу підходів різних дослідників щодо визначення поняття "деонтологічна культура" запропоноване трактування "фармацевтична деонтологічна культура". Виділено складові формування фармацевтичної деонтологічної культури: мотиваційно-цільовий, змістовно-організаційний (або концептуальний), процесуальний, контрольньо-оцінювальний та результативний структурні компоненти.

Ключові слова: деонтологічна культура, майбутні фармацевти, фармацевтична деонтологія, фармацевтична деонтологічна культура, належна професійна культура фармацевтів.

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграції України зі світовою спільнотою, стають актуальними нові вимоги до освіти та науки, в тому числі фармацевтичної, що відкриває перспективи для подальших досліджень професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Гармонійне формування моральних якостей особистості залишається першочерговим питанням сучасності. Формування високих моральних рис та власних етико-моральних переконань, рефлексія належної професійної поведінки забезпечує професіоналізм на державному фармацевтичному просторі. Ґрунтовна підготовка фахівців фармацевтичної галузі, засвоєння майбутніми фармацевтами вмінь та навичок деонтологічної культури є запорукою належного надання фармацевтичної допомоги населенню для збереження здоров'я нації.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема деонтологічної культури присвячені праці науковців, деонтологічну культуру в педагогіці досліджували вітчизняні вчені зокрема: М. П. Васильєва, Л. В. Задорожна-Княгницька, С. С. Хлестова, Л. Л. Хоружа, І. О. Шеплякова, та зарубіжні вчені Г. А. Караханова, А. Є. Кудеріна, З. І. Селімова, І. А. Філатова. Медичній деонтологічній культурі присвячені роботи дослідників: О. В. Голік, І. П. Камінська, Ю. І. Колісник-Гуменюк, М. Л. Кропачова, Л. В. Переймибіда. Фармацевтичну деонтологію досліджували науковці: О. І. Панасенко, О. М. Тернова та інші. Аналіз юридичної деонтологічної культури розглядали вчені: І. В. Бризгалов, О. Ф. Скакун, С. С. Сливка, Г. О. Цирфа. Деонтологічній культурі державних службовців присвячені роботи науковців: О. І. Денищик, М. М. Новікова та ін., поліцейську деонтологію вивчали вчені: Є. О. Гіда, Д. В. Деккерт, військову: В. А. Караваєв, Н. Ю. Чупрінова, фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом: В. Ю. Артемов та інші. Деонтологічну культуру в журналістиці розглядали О. Д. Кузнецова, О. С. Хмель, в екології – С. Б. Ігнатов, А. В. Матвійчук та інші. Деонтологічну культуру бібліотечної справи – В. С. Пашкова. В психології деонтологічну культуру досліджували вчені О. К. Веселова, В. О. Климчук, в соціології – О. А. Шевченко, а в філософії Л. Т. Рискельдієва.

На професійній підготовці майбутніх фармацевтичних працівників акцентується увага науковців – І. Д. Бойчук, Л. Г. Буданова, Л. Г. Кайдалова, А. А. Котвіцька, Л. В. Пляка, С. Є. Трегуб, Н. В. Шварп.

Метою статті є визначення сутності поняття та особливості формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів, відокремлення її структурних компонентів.

Виклад основного матеріалу. Термін деонтологія походить від древньогрецького слова δέον – належне, вперше був введений Джеремі Бентамом в праці "Деонтологія або наука про мораль" [1: 7] для визначенні теорії моральності. Деонтологію слід розглядати як філософію етики, котра вивчає категорії морального обов'язку. У філософському енциклопедичному словнику деонтологічною зветься етика, яка вважає певні дії добрими, інші – поганими незалежно від наслідків, а з огляду на їх відповідність чи невідповідність принципу, переконанням, обов'язку [2: 149]. Гармонізація особистого та громадського блага є метою морального обов'язку. Мораль в свою чергу відрізняється від етики тим, що має логічне обґрунтування, в той час як етика ґрунтується переважно на ірраціональних догмах віри. Підходячи з позиції людяності, в основі деонтології, як вважає науковець В. А. Вишневський, лежить комплекс глибоко обізнаних уявлень про відчуття співпереживання по відношенню медичного персоналу до пацієнта. Прояв чуттєвості виділяється як базовий компонент деонтологічного виховання студентів медичних вузів [3: 15]. У новому філософському словнику поняття етика, від древньогрецької ἠθός – етос, подано як, той, що відноситься до вроди, розглядається як наука про практичну моральність [4: 472]. Термін мораль трактується від латинського mores – негласні правила, та служить для узагальненого виразу сфер вищих цінностей та повинностей [5: 610]. Саме з точки зору повинностей, деонтологію, на думку дослідниці Л. В. Награбової, в контексті мистецтва слід вважати "здійснення

того, що доцільно зробити", а з точки зору науки – "знання про те, що доцільно зробити в тій чи іншій ситуації" [6: 45].

Проте дослідники О. Д. Мінаков та Н. А. Фадюшина зауважують, що для чіткого визначення поняття деонтології недостатньо розглянути категорії "етики", "моралі", та "людяності" [7: 19]. Відтак, в широкому розумінні деонтологія, як засвідчує вчена І. Й. Старовойт, "жива онтологія, онтологія в дії; з почуття обов'язку, його ступеню, впливають певні особисті норми, які характеризуються високою якістю" [8: 310]. Безумовність обов'язку розділяє дослідник В. Чебан, який висуває трактування деонтології як "етики роботів, у яких закладений алгоритм, складений програмістом, завдяки чому робот завжди поступає тільки так і не інакше" [9: 96]. З цієї позиції мораль нав'язана зовні, часто ідеологією або релігією, етика ж розглядається як естетична властивість, надана від природи.

Отже, проаналізувавши наукові джерела, на нашу думку, слід систематизувати поняття **деонтології** в безумовне виконання морального обов'язку за рахунок глибинної внутрішньої цінної мотивації.

Поняття культура є всебічним та широковживаним, що зумовлює різноманітність визначення. Культура за акмеологічним словником трактується як "історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, що виражається у формах організації життя та діяльності людей, у їх взаємовідносинах, та створюваних ними матеріальних і духовних цінностей; рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності; сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства й людини і втілюються в результатах продуктивної діяльності" [10: 15]. У філософському розумінні, за дослідженнями вченої Л. П. Саракун, культура – "осмислення прагнення нескінченності та універсальності людського розвитку, спосіб діяльності людини, в якій реалізуються ключові цінності суспільства, це творча діяльність, яка виражає сутність людини" [11: 4]. Культура, у розумінні вченого С. С. Возняк, є "найбільш фундаментальним способом людського буття, базисом реальності для людини. Це – реплікація суспільної та родової суті людини, сукупний досвід людства, єдності буття і небуття, вона організує людське життя, слугує для упровадження досвіду і регуляції відносин між людьми. Це – певний рівень розвитку суспільства, творчих здібностей людини, відтворюваний у матеріальних і духовних цінностях людини" [12: 20]. Науковець І. О. Яковець розглядає культуру як форму здійснення життєдіяльності людини, та включає професійну культуру – в культуру трансляції між поколіннями соціального досвіду, культурної компетенції та знань [13: 136].

Проаналізувавши наукові джерела, поняття "деонтології" та "культури", в широкому розумінні деонтологічну культуру, вчена С. С. Хлестова трактує, як "сукупність соціально-психологічних, духовно-інтелектуальних, ціннісно-емоційних та професійно-етичних цінностей та якостей особистості, які визначають етичну та культурну значущість її життєдіяльності" [14: 42]. Вчена І. О. Шеплякова трактує деонтологічну культуру як "особистісний феномен, що синтезує у собі сукупність стійких орієнтацій на базові професійні цінності, їх усвідомлення та належне виконання на рівні обов'язку та відповідальності" [15: 430]. Професійно-етична культура, на думку Ю. Колісник-Гуменюк, "відрізняється складністю й багатомірністю, виступає як предмет, засіб і результат навчальної та професійної діяльності, у процесі якої засвоюються й поширюються певні специфічні категорії цінностей" [16: 76].

Багатоплановим є підхід до деонтологічної культури в різних сферах: освіті, медицині, фармації, юриспруденції, праві, екології, психології, соціології, філософії тощо.

Враховуючи різні підходи, більшість науковців дотримуються єдиної думки щодо деонтології, як втілення належної професійної поведінки, яка ґрунтується на об'єктивних моральних якостях особистості.

Фармацевтична деонтологія має ряд особливостей, пов'язаних з професійною діяльністю фармацевта. Термін "фармацевт" походить від єгипетського "фармаки" – "той хто дарує одужання та безпеку" [17: 68]. Всесвітня організація охорони здоров'я визначає фармацевтом – "фахівця, який має професійну кваліфікацію у сфері фармації – галузі медичних знань, пов'язаної з виготовленням, наданням та використанням лікарських засобів. Роль фармацевта еволюціонувала від надавача ліків до носія фармацевтичної допомоги, яка сконцентрована на пацієнтові" [18: 5].

Виходячи з положень належної виробничої практики фармацевти – "медичні працівники зі спеціальною освітою і підготовкою, яким доручено їхніми національними або іншими відповідними органами влади (наприклад, штату або провінції) керування розподілом лікарських засобів для споживачів і докладання відповідних зусиль щодо забезпечення їх безпечного та ефективного застосування" [19: 3]. За дослідженнями вчених І. М. Перцева та О. А. Рубана "Фармацевт – фахівець з фармацевтичною освітою, основною діяльністю якого є забезпечення широких верств населення фармацевтичними препаратами, виробами медичного призначення та іншими товарами" [20: 21]. Фармацевт розглядається, як член медичної команди, який об'єднує традиційну фармацевтичну науку з клінічними аспектами допомоги пацієнтам, клінічними вміннями, навичками менеджменту та спілкування, та активною позицією, щодо вирішення питань пов'язаних з лікарськими засобами [21: 16]. За дослідженнями науковця О. О. Кондратенко, майбутній фармацевт "повинен уміти доводити і

обґрунтовувати власну позицію, аргументувати і переконувати, критикувати і спростовувати, досягати консенсусу, давати оцінки і висувати ділові пропозиції; володіти технікою ділового спілкування, риторичними кліше і прийомами, вміти правильно будувати публічні виступи, доповіді за фахом як рідною, так й іноземною мовою" [22: 73]. Фармацевт найбільш гуманна професія, на думку дослідниці Сметаніни К. А., головним обов'язком якої, є піклування про благополуччя кожного пацієнта, що зобов'язує ставити здоров'я людини, вище особистих та комерційних інтересів [23: 1530]. Майбутній фармацевт – студент вищого навчального закладу за спеціальністю "Фармація", що після виконання в повному обсязі навчального плану та навчальних програм отримує кваліфікацію фармацевта.

Отже, *майбутні фармацевти* – майбутні кваліфіковані фахівці з фармацевтичною освітою, які володіють організаційними, технологічними, контролюючими, технічними функціями, в професійні обов'язки яких, входить надання медичної допомоги шляхом постачання (виготовлення, відпуску) лікарських засобів населенню та лікарняним установам.

Розглянувши наукове трактування деонтології в різних сферах суспільства, зосередимо увагу на фармацевтичній деонтології. Фармацевтичну деонтологію, як зазначає вчена А. А. Котвіцька, слід розглядати на ряду з фармацевтичною аксіологією, складовою фармацевтичної етики як сукупності неформальних норм моральної поведінки фармацевтичних працівників під час виконання обов'язків по відношенню до суспільства та пацієнтів [24: 5].

На основі аналізу наукових підходів до розуміння поняття деонтології, з врахування особливості діяльності фармацевтів, сформоване визначення поняття *фармацевтична деонтологія* – сукупність належних моральних норм, обумовлених професійною діяльністю в фармації, що застосовують під час виконання обов'язків по відношенню до суспільства для забезпечення здоров'я нації.

Враховуючи різні підходи науковців до визначення поняття деонтологічної культури, вважаємо необхідним сформулювати поняття деонтологічної культури фармацевта. *Фармацевтична деонтологічна культура* – сукупність обов'язкових належних професійно-етичних цінностей фармацевтичних працівників, для регулювання їх професійної поведінки.

Компонентами формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів є мотиваційно-цільовий, змістовно-організаційний (або концептуальний), процесуальний, контрольно-оцінювальний та результативний.

Мотиваційно-цільовий компонент фармацевтичної деонтологічної культури направлений на оволодіння деонтологічною культурою, метою якої є залучення досвіду ціннісного ставлення до особистості, свідомого та самостійного вибору застосування професійно-важливих морально-етичних якостей в професійній діяльності для збереження людського здоров'я та життя. Концептуальний компонент фармацевтичної деонтологічної культури включає педагогічні умови організації залежності вибору методів формування деонтологічної культури від мети та завдання. Останній забезпечується шляхом впровадження морально-духовних цінностей в зміст професійно-орієнтованих дисциплін для набуття знань, вмінь, навичок майбутніми фармацевтами та підвищення їх творчого потенціалу. Процесуальний компонент вміщує форми, методи та засоби формування деонтологічної культури. Контрольно-оцінювальний компонент фармацевтичної деонтологічної культури, в свою чергу, включає види, форми та методи контролю, а також критерії для міри оцінки сформованості. Моніторингом результатів формування фармацевтичної деонтологічної культури виступає результативний компонент, що містить рівні сформованості для аналізу відтворення та коригування, продуктивності сформованості деонтологічної культури у майбутніх фармацевтів.

Висновки. Визначено сутність поняття та особливості формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів, як сукупності обов'язкових належних професійно-етичних цінностей для регулювання їх професійної поведінки. Відокремлені структурні компоненти формування фармацевтичної деонтологічної культури: мотиваційно-цільовий, змістовно-організаційний (або концептуальний), процесуальний, контрольно-оцінювальний та результативний.

Перспективи подальшого вивчення проблеми полягають у визначенні критеріальної моделі формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Bentham J. Deontology or, The Science of Morality / J. Bentham. – Vol. I. – London : Longman, Green, Longman, Roberts, and Green, 1834. – 320 p.
2. Філософський енциклопедичний словник / [гол. ред. В. І. Шинкарук]. – К. : Арбіс, 2002. – 744 с.
3. Вишне夫斯基 В. А. Современные подходы к деонтологии и воспитательной работе со студентами медицинских вузов [Електронний ресурс] / В. А. Вишне夫斯基 // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2014. – №3. – С. 15–17. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2014_3_5.
4. Новая философская энциклопедия [в 4 т.]. Т. IV. / Ин-т философии РАН [науч. ред. совет В. С. Степин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов]. – М. : Мысль, 2010. – 736 с.

5. Новая философская энциклопедия [в 4 т.]. Т. II / Ин-т философии РАН [науч. ред. совет В. С. Степин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов]. – М. : Мысль, 2010. – 634 с.
6. Награбова Л. В. Деонтологічні погляди І. Бентама [Електронний ресурс] / Л. В. Награбова // Вісн. Луганського держ. ун-ту внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2013. – Вип. 3. – С. 45-50. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvvs_2013_3_7.
7. Минаков О. Д. Философские основы развития деонтологии как предметной области педагогической науки [Електронний ресурс] / О. Д. Минаков, Н. А. Фадюшина // Вестн. МГОУ. Сер. "Педагогика". – 2013. – №4. – С. 18–20. – Режим доступу : <http://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/6266>.
8. Старовойт І. Й. Деонтологічні засади професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / І. Й. Старовойт // Пед. дискурс. – 2012. – Вип. 12. – С. 309–314. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2012_12_74.
9. Чебан В. Історичний аспект лікарської етики, біоетики та медичної деонтології [Електронний ресурс] / В. Чебан // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. – 2014. – № 3. – С. 93-100. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2014_3_16.
10. Акмеологічний словник / упор. І. О. Ніколаеску. – Черкаси : ОПОПП, 2012. – 28 с.
11. Саракун Л. П. Експлікація поняття "культура" в сучасному філософському дискурсі [Електронний ресурс] / Л. П. Саракун // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту : зб. наук. пр. – Чернівці : ЧНУ, 2011. – Вип. 539/540 : Філософія. – С. 119–123. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1705/3/1explanation.pdf>.
12. Возняк С. С. Культура як соціальне явище : аксіологічний вимір [Електронний ресурс] / С. С. Возняк, Т. В. Костюк // Соціологічні студії. – 2012. – № 1. – С. 16–22. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/socst_2012_1_5.
13. Яковець І. О. Морфологічна модель культури [Електронний ресурс] / І. О. Яковець // Вісн. Харківської держ. акад. дизайну і мистецтв. – №2. – 2014. – С. 132–136. – Режим доступу : <http://www.visnik.org/pdf/v2015-02-24-yakovets.pdf>.
14. Хлестова С. С. Вивчення стану проблеми формування деонтологічної культури студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / С. С. Хлестова // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. № 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління : [зб. наук. праць]. – Вип. 8. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С. 38–43. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3996>.
15. Шеплякова І. О. Деонтологічна культура соціального педагога : до визначення поняття [Електронний ресурс] / І. О. Шеплякова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 33. – С. 427–432. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2013_33_72.pdf.
16. Колісник-Гуменюк Ю. І. Особистісна характеристика медичного працівника [Електронний ресурс] / Ю. І. Колісник-Гуменюк, В. В. Гуменюк // Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – 2015. – Вип. 1-2. – С. 72–77. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/NPO_2015_1-2_15.pdf.
17. Литвиненко Т. М. Належна аптечна практика : все починається з якісної підготовки фармацевтичного фахівця [Електронний ресурс] / Т. М. Литвиненко, В. П. Соловійова, Л. А. Пучкан // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2013. – № 2. – С. 67–69. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apfimntp_2013_2_21.
18. Розробка стандартів фармацевтичної діяльності. Фокус на допомогу пацієнтові : [посібник Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної фармацевтичної федерації (ред. 2006 р.)] / [укр. перекл. під заг. ред. В. П. Черниха] // Аптека : [щотижневик]. – 2009. – № 21 (692).
19. Належна аптечна практика : Стандарти якості аптечних послуг (Спільна настанова МФФ/ВООЗ з НАП) ВООЗ ; Міжнар. док. від 01.01.11р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897_009.
20. Перцев І. М. Стан фармацевтичної термінології та правомірність статусу терміну "фармацевтичний препарат" [Електронний ресурс] / І. М. Перцев, О. А. Рубан // Фармац. журн.. – 2011. – № 4. – С. 18–23. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2011_4_4.
21. Развитие фармацевтической практики : фокус на пациента. – К. : 2008. – 112 с.
22. Кондратенко О. О. Культура ділового спілкування майбутніх фармацевтів як наукова проблема [Електронний ресурс] / О. О. Кондратенко // Педагогіка та психологія. – 2013. – Вип. 44. – С. 66–74. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2013_44_9.
23. Сметанина К. А. Альтруизм в профессии фармацевта / К. А. Сметанина, А. Б. Антонов // Молодой ученый. – 2015. – №10. – С. 1527–1530.
24. Котвіцька А. А. Етика аптечної діяльності [Електронний ресурс] / А. А. Котвіцька // Аптечний саміт України 2014. – К. : 2014. – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/wp/wp-content/uploads/2014/12/kotvicka.pdf>.

REFERENCES (TRANSLANTED & TRANSLITERATED)

1. Bentham J. Deontology or, The Science of Morality / J. Bentham. – Vol. I. – London : Longman, Green, Longman, Roberts, and Green, 1834. – 320 p.
2. Filozofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical Encyclopedic Vocabulary] / [hol. red. V. I. Shynkaruk]. – K. : Arby, 2002. – 744 s.
3. Vyshnevskiy V. A. Sovremennye podkhody k deontolohyy u vospytatelnoi rabote so studentamy Medytsynskyykh vuzov [Modern Approach to the Deontology in the Educational Working with Students from Medical College] [Elektronnyi resurs] / V. A. Vyshnevskiy // Problemy bezperervnoi medychnoi osvity ta nauky [Problems of the Unremitting Medical Education and Science]. – 2014. – № 3. – S. 15–17. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2014_3_5.

4. Novaia fylosofskaia entsyklopedyia [New Philosophical Encyclopedia] [v 4 t.]. T. IV. / Yn-t fylosofyy RAN [Institute of Philosophy Russian Academy of Sciences] [nauch. red. sovet V. S. Stepyin, A. A. Huseinov, H. Yu. Semyhyn, A. P. Ohurtsov]. – M. : Mysl, 2010. – 736 s.
5. Novaia fylosofskaia entsyklopedyia [New Philosophical Encyclopedia] [v 4 t.]. T. II / Yn-t fylosofyy RAN [Institute of Philosophy Russian Academy of Sciences] [nauch. red. sovet V. S. Stepyin, A. A. Huseinov, H. Yu. Semyhyn, A. P. Ohurtsov]. – M. : Mysl, 2010. – 634 s.
6. Nahrabova L. V. Deontolohichni pohliady I. Bentama [Deontological Look by J. Bentham] [Elektronnyi resurs] / L. V. Nahrabova // Visn. Luhanskoho derzh. un-tu vnutrishnikh sprav im. E. O. Didorenka [Lugansk State University of Internal Affairs Named after E. O. Didorenka Journal]. – 2013. – Vyp. 3. – S. 45–50. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2013_3_7.
7. Mynakov O. D. Fylosofskye osnovy razvytyia deontolohyy kak predmetnoi oblasti pedahohycheskoi nauky [Fundamentals Basis of the Development Deontology in the Educational Study] [Elektronnyi resurs] / O. D. Mynakov, N. A. Fadiushyna // Vestn. MHOU. Ser. "Pedahohyka" [Moscow Region State University Journal. Pedagogy]. – 2013. – № 4. – S. 18–20. – Rezhym dostupu : <http://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/6266>.
8. Starovoit I. Y. Deontolohichni zasady profesiinoi pidhotovky studentiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv [Deontological Principal's Occupational Training of Students from the High Educational Institutions] [Elektronnyi resurs] / I. Y. Starovoit // Ped. Dyskurs [Educational Discourse]. – 2012. – Vyp. 12. – S. 309–314. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2012_12_74.
9. Cheban V. Istorychnyi aspekt likarskoi etyky, bioetyky ta medychnoi deontolohii [Historical Aspect of the Medical Ethics, Bioethics and Medical Deontology] [Elektronnyi resurs] / V. Cheban // Aktual'ni pytannia suspilnykh nauk ta istorii medytsyny [Vital Questions of the Social Science and History of Medicine]. – 2014. – № 3. – S. 93–100. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2014_3_16.
10. Akmeolohichni Slovyk [Acmeological [vocabulary](#)] / upor. I. O. Nikolaiesku. – Cherkasy : OIPOP, 2012. – 28 s.
11. Sarakun L. P. Eksplikatsiia poniattia "kul'tura" v suchasnomu filozofskomu dyskursi [Explication of the Concept "Culture" in Philosophy Nowadays] [Elektronnyi resurs] / L. P. Sarakun // Nauk. visn. Chernivetskoho un-tu : [zb. nauk. pr.] [Chernivtsi University Scientific Herald Jurisprudence]. – Chernivtsi: ChNU, 2011. – Vyp. 539 / 540 : Filosofia. – S. 119–123. – Rezhym dostupu : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1705/3/1explication.pdf>.
12. Vozniak S. S. Kultura yak Sotsialne Yavyshe: Aksiolohichni Vymir [Culture as a Social Phenomenon : Axiological Dimension] [Elektronnyi resurs] / S. S. Vozniak, T. V. Kostiuk // Sotsiolohichni Studii [Sociological studio]. – 2012. – № 1. – S. 16–22. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/socst_2012_1_5.
13. Yakovets I. O. Morfolohichna model' kul'tury [Morphological Model of the Culture] [Elektronnyi resurs] / I. O. Yakovets // Visn. Kharkivskoi derzh. akad. dyzainu i mystetstv [Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts Journal]. – №2. – 2014. – S. 132–136. – Rezhym dostupu : <http://www.visnik.org/pdf/v2015-02-24-yakovets.pdf>.
14. Khliestova S. S. Vychennia stanu problemy formuvannia deontolohichnoi kul'tury studentiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv [Study of the Formation of Students' Deontological Culture of the High Educational Universities] [Elektronnyi resurs] / S. S. Khliestova // Nauk. chasopys NPU im. M. P. Drahomanova [National Pedagogical Dragomanov University Journal. Social Sciences]. Ser. № 11. Sotsiolohiia. Sotsial'na Robota. Sotsial'na Pedahohika. Upravlinnia : [zb. naukovykh prats']. – Vyp. 8. – K. : NPU im. M. P. Drahomanova, 2008. – S. 38–43. – Rezhym dostupu : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3996>.
15. Shepliakova I. O. Deontolohichna kultura sotsial'noho pedahoha : do vyznachennia poniattia [Deontological Culture of a Social Teacher : Determination] [Elektronnyi resurs] / I. O. Shepliakova // Pedahohika. Formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of Creative Personality Formation in the General and Higher Institutions]. – 2013. – Vyp. 33. – S. 427–432. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2013_33_72.pdf.
16. Kolisnyk-Humeniuk Yu. I. Osobystisna kharakterystyka medychnoho pratsivnyka [Personal Description of the Medical Worker] [Elektronnyi resurs] / Yu. I. Kolisnyk-Humeniuk, V. V. Humeniuk // Neperervna profesiina osvita : teoriia i praktyka [Uninterrupted Professional Education : Theory and Practice]. – 2015. – Vyp. 1–2. – S. 72–77. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/NPO_2015_1-2_15.pdf.
17. Lytvynenko T. M. Nalezha aptechna praktyka : vse pochynaietsia z yakisnoi pidhotovky farmatsevychnoho fakhivtsia [Good Manufacturing Practice : All Begins from Qualitative Training of Pharmaceutical Specialists] [Elektronnyi resurs] / T. M. Lytvynenko, V. P. Soloviova, L. A. Puchkan // Aktual'ni pytannia farmatsevychnoi i vedychnoi nauky ta praktyky [Vital Questions of the Pharmaceutical and Medical Science and Practice]. – 2013. – № 2. – S. 67–69. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apfimtntp_2013_2_21.
18. Rozrobka standartiv farmatsevychnoi diial'nosti fokus na dopomohu patsientovi [Elaboration Norms of the Pharmaceutical Activity. Focal Point on a Patient] : [posibnyk Vsesvitnoi Orhanizatsii Okhorony Zdorovia ta Mizhnarodnoi Farmatsevychnoi Federatsii] [World Health Organization and International Pharmaceutical Federation Manual] (red. 2006 r.) / [ukr. perekl. pid zah. red. V. P. Chernykha] // Apteka [Pharmacy] : [Shchotyzhnyk]. – 2009. – № 21 (692).
19. Nalezha aptechna praktyka : standarty yakosti aptechnykh posluh [Good Manufacturing Practice : Norms of Pharmaceutical Service]. (Spil'na Nastanova MFF / VOOZ z NAP) VOOZ ; Mizhnar. dok. vid 01.01.11 r. [International Document of the Ministry of Health of Ukraine] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897_009.
20. Pertsev I. M. Stan farmatsevychnoi terminolohii ta pravomirnist' statusu terminu "farmatsevychnyi preparat" [Condition of the Pharmaceutical Terminology and Relevancy of the Term "Pharmaceutical Preparation"]

- [Elektronnyi resurs] / I. M. Pertsev, O. A. Ruban // Farmats. zhurn. [Pharmaceutical Journal]. – 2011. – № 4. – S. 18–23. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2011_4_4.
21. Razvytye farmatsevycheskoi praktyky : fokus na patsyenta [Evolution of Pharmaceutical Practice : Focal Point on a Patient]. – K. : 2008. – 112 s.
22. Kondratenko O. O. Kul'tura dilovoho spilkuvannia maibutnikh farmatsevtiv yak naukova problema [Business Culture Communication of the Future Pharmaceutics as the Scientific Problem] [Elektronnyi resurs] / O. O. Kondratenko // Pedagogika ta Psykholohiia [Pedagogy and Psychology]. – 2013. – Vyp. 44. – S. 66–74. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2013_44_9.
23. Smetanyina K. A. Altruizm v professyyi farmatsevtiv [Unselfishness in the Pharmaceutics Profession] / K. A. Smetanyina, A. B. Antonov // Molodoi Uchenyi [Young Scientist]. – 2015. – № 10. – S. 1527–1530.
24. Kotvitska A. A. Etyka aptechnoi diial'nosti [Ethics of the Pharmacy Operation] [Elektronnyi resurs] / A. A. Kotvitska // Aptechnyi Samit Ukrainy 2014 [Ukrainian Pharmacy Meeting 2014]. – K. : 2014. – Rezhym dostupu : <http://www.apteka.ua/wp/wp-content/uploads/2014/12/kotvicka.pdf>.

Шафранская Т. Ю. Основные дефиниции деонтологической культуры будущих фармацевтов.

В статье рассмотрена сущность деонтологической культуры будущих фармацевтов, проанализированы различные подходы к определению понятия "деонтология", "деонтологическая культура", "фармацевтическая деонтология". Определена суть деонтологической культуры будущих фармацевтов. На основании анализа подходов различных исследователей к определению понятия "деонтологическая культура" предложено определение "фармацевтическая деонтологическая культура". Выделены составляющие формирования фармацевтической деонтологической культуры: мотивационно-целевой, содержательно-организационный (или концептуальный), процессуальный, контрольно-оценочный и результативный структурные компоненты.

Ключевые слова: деонтологическая культура, будущие фармацевты, фармацевтическая деонтология, фармацевтическая деонтологическая культура, надлежащая профессиональная культура фармацевтов.

Shafranska T. Yu. Fundamental Definitions of Deontological Culture of Future Pharmacists.

The essential idea of the article is to analyze significance of deontological culture. The article examines the nature of deontological culture applied by future pharmacists, different approaches to the interpretation of the term "deontology", "deontological culture", "pharmaceutical deontology" are analyzed. The article is concerned with ethical culture in pharmacy. It gives a detailed analysis of pharmaceutical professional behavior, appropriate ethical norms. The essence of deontological culture of future pharmacists is defined. The analysis of various approaches made by different researches with in the concept "deontological culture" has created the basis for the interpretation of the term "pharmaceutical deontological culture". Pharmaceutical deontological culture is defined as a set of mandatory appropriate professional and ethical values to regulate pharmacists' professional conduct. The results agree well with the theory that future pharmacists possess validity, empathy, optimism, charity, decency. Future pharmacist must assimilate moral and ethical views. The following conclusions are drawn that moral education included formation of deontological culture using ethical norms, deontological codes, own teacher's feelings and views. The research has carried out the possibility to form deontological culture of future pharmacists. The components forming pharmaceutical deontological culture were highlighted, such as: motivational-targeted, content-organizational (or conceptual), procedure, controlling, evaluating (or checking) and resulting structural components. Prospects for further studies of the problem lie in the defining of criteria for deontological culture model for future pharmacists in the process of studying professionally oriented disciplines.

Key words: deontological culture, future pharmacists, pharmaceutical deontology, pharmaceutical deontological culture, pharmacists' professional culture.